

בע"ח (חיפה) 6840-01-14 - מוהדי ח'ואלד נ' מדינת ישראל

בע"ח (חיפה) 6840-01-14 - מוהדי ח'ואלד נ' מדינת ישראל מחוזי חיפה

בע"ח (חיפה) 6840-01-14

מוהדי ח'ואלד (עציר)

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

[22.01.2014]

כב' השופט יחיאל ליפשיץ

החלטה

כללי

1. לפניי בקשה להורות למאשימה להעביר לידי הנאשם - המבקש, את פירוט הרשעותיהם הקודמות וכן תיקי חקירה, הן במישור הפלילי והן במישור המשמעתי, של השוטרים שלקחו חלק במעצרו של המבקש. הבקשה הוגשה לפי ס' 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982 (להלן: החוק).

ההליך כנגד המבקש

2. כנגד המבקש הוגש, בתאריך 5.12.13, כתב אישום המייחס לו 2 אישומים:

באישום הראשון נטען, כי בתאריך 28.11.13 בוצעו עבודות תחזוקה בק"מ 223 בכביש 4 אשר הצריכו את חסימת הנתבי הימני באמצעות ניידת משטרה, עגלת חץ מוארת וקונוסים. העבודות אף אובטחו ע"י שוטר ושוטרת. באותו מועד, בסביבות השעה 01:00, נהג המבקש בכביש 4 בטנדר טויוטה (להלן: הרכב) כשהוא שיכור ולצידו יושב נוסע. בהגיעו לק"מ 223 סטה המשיב מנתיב נסיעתו אל הנתבי הימני החסום, פגע בקונוסים, הפילם והמשיך בנסיעתו. השוטר נסע לעברו עם ניידת ואורות כחולים, כרז לו לעצור בצד, אך המבקש לא שעה להוראותיו ואף האיץ מהירות נסיעתו. בהמשך אף חצה שני צמתים באור אדום וביצע שתי פניות פרסה במקום שאסור לעשות כן. לאחר מכן נסע נגד כיוון התנועה, וגרם לנהגים לסטות מדרכם. במהלך כל נסיעתו של המבקש המשיכו השוטרים במרדף אחריו, צפרו וסימנו לו לעצור, אך לשווא. המשיב המשיך בנסיעתו הפרועה עד שהגיע לצומת מכר, שם עלה על דוקרנים שהוצבו במקום ע"י המשטרה. למרות שגלגלי רכבו נפגעו המשיך המבקש בנסיעה נגד כיוון התנועה. בסופו של דבר נעצר הרכב כתוצאה מתקר בגלגליו אז נתפס ע"י המשטרה. באישום זה יוחסו למשיב עבירות של סיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה - עבירה לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 וכן עבירות נוספות מפקודת התעבורה ומתקנות התעבורה.

האישום השני - הרלוונטי לענייננו - מתייחס לאירוע שהתרחש לאחר שרכב המבקש נעצר. נטען, כי בשלב זה התקרב אליו השוטר שחר ורדי (שלקח חלק גם במרדף לעיל) כדי לעצרו, או אז יצא המבקש מהרכב, רץ לעבר השוטר ותקף אותו במכות אגרופ; לאחר מאבק עם המבקש הצליח השוטר לאזוק אותו, תוך כדי שהמבקש התנגד למעצרו, השתולל ובעט בשוטר. עוד נטען, שכתוצאה מהמאבק נגרמו לשוטר חבלות בידיו ביניהן שבר בכף ידו הימנית. באישום זה יוחסו למבקש עבירות של תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות וכן חבלה חמורה.

טענות הצדדים, בקצרה

3. טוען המבקש כי בעת מעצרו הוא זה שהוכה על ידי השוטרים ואין בסיס, כך נטען, לטענת המאשימה כי הוא זה שתקף את השוטרים. ב"כ המבקש הפנה לתיק החקירה שם ציין המבקש כבר בחקירתו מתאריך 2.12.13, כי הוא הוכה על ידי השוטרים וכן מסר: "אני רוצה להתלונן במח"ש על המכות שקיבלתי, יש לי סימנים . . ." (הודעתו מתאריך 2.12.13 שורות 19-20). גם הנוסע השני ברכב טען שהותקף (ר' הודעתו של פאדי חואלד מתאריך 28.11.13 שורות 9-14).

4. למען הסדר אציין, כי תיק החקירה כולל את הודעת השוטר ורדי לעיל ומזכרים נוספים של שוטרים מהם עולה תמונה הפוכה לחלוטין, שקיבלה ביטוי בעובדות כתב האישום. אפנה להודעתו מיום 28.11.13 של השוטר שחר ורדי שם מסר כך: "תוך כדי שאני מדווח בקשר 'מעצר, מעצר' בשלב הזה אני ורנטה יצאנו ופרקנו מהניידת, רצנו לכיוון הנהג, בשלב זה הנהג יצא מהרכב, התחיל בריצה לכיווני, שאנחנו פנים מול פנים, צעקתי לו 'עצור' ותפסתי אותו בשתי ידיו, הוא השתחרר מאחיזתי, החל לשלוח אגרופים לכיווני, אני תוך כדי התגוננות עם ידי על הפנים שלי, הצלחתי להוריד את ידיו ולהשכיבו על הריצפה, שהוא עם הבטן פנים לכיוון הריצפה, צעקתי לשוטרים שיביאו לי אזיקים, בשלב הזה החשוד ממשיך לבעוט והשתולל כאשר אני רוכן מעליו, גם בשלב הזה כשאני מנסה לכבול אותו באזיקי ידיים משטרתיים נאבקתי עימו, עד השלב שבו שתי ידיו נכבלו מאחורי גבו...".

5. עוד אציין, כי בהחלטתי מתאריך 21.1.14 קבעתי כי קיימות ראיות לכאורה בנוגע לשני האישומים כנגד המבקש, הגם שברור כי קביעה (לכאורית) זו אינה קשורה קשר ישיר לבקשה העומדת לפני.

6. טוען ב"כ המבקש, כי באם השוטרים שהיו מעורבים במעצרו נושאים לחובתם רישום פלילי או משמעותי, הרי שהדבר יכול לשפוך אור לעניין מהימנותם, ולכן יש להגדיר רישום זה כחומר חקירה.

7. מנגד, הביעה המאשימה את התנגדותה וטענה כי בעוד שיכולה להיות רלוונטיות להרשעות קודמות של עד תביעה; הרי שהדברים שונים לעניין תיקים פתוחים ולעניין תיקים סגורים. לגבי תיקים פתוחים נטען, כי כל עוד לא הסתיימו ואין קביעה שיפוטית בנוגע אליהם, אין להם רלוונטיות; ובנוגע לתיקים סגורים נטען, כי אין סמכות לבית המשפט לעיין בתיקים אלה, ומקל וחומר שאין לו סמכות להורות על העברתם. המאשימה אף התנגדה להעברת מידע הנוגע לרישום משמעותי של השוטרים.

בקשה לקבלת חומרי חקירה - כללי

8. סעיף 74 לחוק קובע, כי משהוגש כתב אישום: "... רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו."

תילי תילים של מילים, נכתבו בנושא הגדרתו של "חומר חקירה", אותו מחויבת התביעה להעביר לעיונו של נאשם. באם לתמצת את המבחן הבסיסי לפיו נקבע באם חומר מהווה "חומר חקירה", הרי שיהיה זה מבחן הרלוונטיות. ולא "סתם" רלוונטיות, אלא רלוונטיות לאישום.

יחד עם זאת, מבחני הרלוונטיות (לאישום), אינם צריכים להיות מבחנים צרים, ולא פעם יש מקום להכליל במסגרת אותו חומר, גם כזה שהרלוונטיות לאישום הינה גבולית, ובלבד שתהיה הגיונית ועומדת במבחני שכל ישר. ולשם מה, בין היתר, יש להפעיל את אותם מבחנים? על מנת לאפשר לנאשם לממש, בין היתר, את זכותו למשפט הוגן, ולתת לו הזדמנות להתגונן בפני האישומים העומדים בפניו. וכך נאמר בבש"פ 9322/99, מסארווה נ' מ"י, פ"ד נד (1), עמ' 376, בעמ' 381: "תכליתה של זכות העיון של הנאשם בחומר החקירה היא לאפשר לו לקיים את הזכות למשפט הוגן, באופן שתינתן לנאשם הזדמנות מלאה להכין את הגנתו נגד האישומים המיוחסים לו. התביעה מצווה להעביר לידי ההגנה כל מסמך שהוא בגדר 'חומר חקירה', ויש לנהוג פירוש מרחיב למונח זה. כל חומר שקשור באופן ישיר או עקיף לאישום ונוגע ליריעה הנפרסת במהלך האישום הפלילי, הינו 'חומר חקירה' כמשמעותו בחוק. בבואנו לקבוע מהו 'חומר חקירה', עלינו להיות '...מודרכים על-ידי כללי השכל הישר ועל-ידי המגמה לאפשר לסניגוריה הזדמנות הוגנת להכין את הגנתה... אולם... אין גם להפליג למרחקים ולכלול במונח 'חומר חקירה' ראיות, שהרלוונטיות שלהן לתביעה הפלילית הנדונה היא רחוקה ושולית...' (בג"ץ אל הוזייל הנ"ל, בעמ' 129)."

ועוד ראה, בעניין הגדרת "חומר חקירה", את ע"פ 4764/98, נידאל אבו סעדה נ' מ"י, פ"ד נג (1), 832; בג"צ 620/02, התובע הצבאי הראשי נ' בית הדין הצבאי, פ"ד נז (4) 625; בש"פ 5425/01, יאסין אל חאק נ' מ"י, פ"ד נה (5) 426; ועוד.

הרשעותיו הקודמות של עד תביעה כחומר חקירה

9. ההלכה בעניין מסירת פרטים אודות הרשעות הקודמות של עדי תביעה נקבעה בבש"פ 5881/06 בניזרי נ' מ"י, 7.2.07 (להלן: הלכת בניזרי). ההלכה עסקה, כאמור לעיל, אך ורק במסירת פרטים אודות ההרשעות הקודמות (והחלטות אחרות כגון הפסקת הליכים וכיוב') של עדי התביעה; להבדיל מתיקים תלויים ועומדים או תיקים שנסגרו. נקבע, כי המבחן להעברת גיליון ההרשעות הקודמות הינו מבחן הרלוונטיות, כאשר לעניין זה יש להתחשב, בין היתר, במבחני העזר הבאים: הקשר בין שאלת מהימנותו של העד לבין טיב הרישום הפלילי וסוג העבירות הרשומות בגיליונו של העד; חלוף הזמן מעת ההרשעה; הקשר בין האישום שלגביו העד מעיד לבין הרשעותיו הקודמות; הפוטנציאל הראייתי הגלום בעדותו של העד; מידת מעורבותו של העד באירוע נושא האישום.
- נקבע, כי בהמ"ש אמור לפקח ולאזן בין האינטרסים השונים - מחד, זכותו של הנאשם לנהל הליך ולקבל את כל חומר החקירה; ומנגד זכותו של העד (נאשם לשעבר) להשתקם וזכותו לפרטיות מנגד. יחד עם זאת, נקבע כי אין מדובר באינטרסים שווים משקל שכן תמיד תהיה עדיפות לזכותו של הנאשם לנהל את משפטו למצות את הגנתו, וכפי שנאמר שם: ". העדיפות לעולם תהיה לזכותו של הנאשם לנהל משפט הוגן ולמיצוי הגנתו. לפיכך, מקום שהנזק לעד מחשיפת המידע הוא מינימאלי או שאינו קיים, או לחלופין, הנזק קיים, אלא שיש חשיבות של ממש לחשיפת העבר להגנתו של הנאשם, מן הראוי לאפשר העיון. מתוך שמקובל עלינו כי אין חקר לתבונתו של סנגור מוכשר, מן הראוי אולי לכלול במסגרת זו גם מקרים שבהם התועלת עבור הנאשם היא בשוליים ולא דווקא בנתיב המרכזי. . .". בהלכת בניזרי אף נזכרה העובדה שבימינו ממילא מצוי מידע רב בתווך הדיגיטלי ולכן אין טעם בהגנה על מידע שממילא נחשף. הדברים היו נכונים אז ונכונים ביתר שאת כיום.
- קבלת מידע אודות תיקי מב"ד ותיקים סגורים של עדי תביעה
10. זכותו של נאשם לקבל מידע אודות תיקי מב"ד ותיקים סגורים של עדי תביעה, נדונה בבש"פ 5535/13 מ"י נ' שימשלשוילי (15.8.13). בהמ"ש קבע כי אין לשלול אפשרות העברת מידע אודות תיקים שכאלה להגנה, הגם שהמבחנים בנדון יהיו נוקשים יותר מאשר לגבי הרשעות קודמות. בהקשר זה צוינו במבחני העזר הבאים (אשר חלקם חוזרים וחלקם מצטרפים למבחני העזר שצוינו בהלכת בניזרי): האם החומר נכלל מלכתחילה בתיק החקירה; מידת הרלוונטיות של החומר והאם אין מדובר ב"מסע דיג" ספקולטיבי; חלוף הזמן - הן כמדד לרלוונטיות והן כמשליך על משאבי התביעה לאיתור התיקים; הזכות לכבוד לפרטיות לשיקום של העד ומידת הפגיעה בזכות זו; החשש הכללי כי עדים וקרבתנים עבירה יחששו להעיד במשפט; הפגיעה בזכויותיהם של צדדים שלישיים, שייתכן כי מעורבים בתיקים שנסגרו, ומידת הפגיעה; העיקרון של סופיות תשובות העד בעניינים צדדיים, אשר יש בו כדי להחליש את התועלת שיכולה לצמוח להגנה מהחומר. עוד נקבע, כי גם אם בהמ"ש סובר שיש מקום להעביר מידע מסוים אודות התיקים - אם תיקי המב"ד ואם התיקים שנסגרו - הרי שיש לבחון באם ניתן להסתפק בפרפראזה בלבד לגבי התיקים שגילויים מתבקש, או שיש להורות על עיון בתיק החקירה עצמו.
- קבלת מידע אודות רישום משמעותי של שוטרים
11. בנוגע לרישום משמעותי של שוטרים, העקרונות שנדונו לעיל הינם זהים, אולם יישומם יהיה שונה וזאת לאור ההבדלים בין הליכים פליליים לבין הליכים משמעותיים המתקיימים במשטרה.
- עיון בחוק המשטרה (דין משמעותי, בירור קבילות שוטרים והוראות שונות), תשס"ו-2006 (להלן: חוק המשטרה - משמעות) מעלה, כי עבירות המשמעות בגין יכול שוטר לעמוד לדין משמעותי הינן מגוונות (ר' התוספת הראשונה לחוק המשטרה - משמעות). עוד נקבע שם (ר' ס' 8 לחוק המשטרה - משמעות), כי שוטר יכול לבצע עבירת משמעות, גם אם עשה כן ברשלנות, אלא אם כן נקבע אחרת בהגדרת העבירה.

עבירות המשמעת כוללות מגוון עבירות, החל מאי ענידת תג זיהוי והתנהגות בלתי אדיבה לציבור; דרך אי מילוי הוראה, התרשלות במילוי תפקיד, התנהגות שאינה הולמת, שימוש לרעה בכוח התפקיד; ועד עבירות משמעת חמורות יותר כגון ביצוע מעצר שלא כדין, ניצול מעמד שלא לצורך תפקיד, הטרדה מינית ומסירת מידע כוזב לקצין בודק/ועדה בודקת.

אשר על כן, יש ראשית כל לעמוד על ההבדלים המהותיים שבין הליך פלילי להליך המשמעת. ההליך הפלילי תקף וחל כלפי כלל הציבור, בעוד ההליך המשמעת חל בעניינם של שוטרים בלבד. יש לזכור בהקשר זה, כי כאשר באים לבחון את מהימנותם של שוטרים, הרי מעבר לתפקידם הברור מאליו כשוטרים, מה שעומד על הפרק הוא מהימנותם. מהימנות היא אחת - אין "מהימנות של שוטר" לעומת "מהימנות של אזרח". אמות המידה, שבהן בוחן בהמ"ש את מהימנותו של שוטר הינן, ככלל, זהות לאלו המוחלות על אזרח "רגיל". זאת ועוד, יש לזכור, שהכלל הוא, כי תשובותיו של העד בנוגע לשאלות צדדיות/נושאים נלווים, הינן סופיות (ור' בנדון את האמור בבג"צ 233/85 אל הוזייל נ' מ"י, פ"ד לט (4) 124) - הגם שאין חפיפה בין חומר חקירה לבין חומר קביל - כאשר הראשון יכול ויהיה רחב בהרבה מהאחרון.

אשר על כן, כפי שנקבע לגבי עד רגיל - שלא כל הרשעה פלילית הקיימת לחובתו תהווה חומר חקירה בתיק בו הוא צפוי להעיד - הדברים תקפים ביתר שאת לגבי הרשעה בהליך משמעת. העובדה שנוהל הליך משמעת כנגד שוטר, אינה מובילה מניה ובניה למסקנה כי הדבר יהווה חומר חקירה במשפט, בו אותו שוטר יעיד. קל וחומר שאותה הרשעה משמעתית לא תהווה בהכרח, גורם משפיע על מהימנותו (והרי כל מטרת חשיפת המרשם המשמעתית הוא כדי לנסות לתהות על קנקנו של העד - השוטר).

העובדה, כי יש ליתן לנאשם כלים לבחינת מהימנותו של עד (אם עד "רגיל" ואם שוטר) אינה מוליכה למסקנה, כי בהמ"ש יאפשר שייחץ מקש דמיוני, אשר יוביל להוצאת כל המידע האגור במאגר כזה או אחר, אודות אותו עד. השיקולים לעיל, הם אלה שהובילו לרוב את בתי המשפט לבחון באופן קפדני את הבקשות לקבלת המרשם המשמעת של שוטרים (ור' לדוגמה בהקשר זה האמור בב"ש (מחוזי חיפה) 1302/08 פלונים נ' מ"י, 19.2.08). יוצא אם כן, כי אין מניעה עקרונית מלהגדיר הרשעות משמעתיות של שוטרים כ"חומר חקירה" במקרים המתאימים - מחד, על פי המבחנים שנקבעו בהלכת בניזרי; ומנגד, לאור מאפייניהם הייחודיים של ההליכים המשמעתיים - דבר המוליך לגישה מצמצמת ביחס לרישום פלילי רגיל.

וככל שהדברים נוגעים להליכים משמעתיים שעדיין מתנהלים, קל וחומר כאלה שנסגרו, המדיניות צריכה להיות מצמצמת במיוחד - וזאת לאור אופי העבודה של השוטרים, היותם מצויים במגע יום יומי עם ציבור "לקוחות" קשה לא פעם, והעובדה שהם חשופים להגשת תלונות - חלקן מבוססות, אך חלקן לא פעם שאינן כאלה. לכן, צריכה להיות מערכת נסיבות יוצאת דופן וחריגה במיוחד אשר תביא להגדרת תלונה משמעתית שלא הסתיימה בהרשעה כחומר חקירה.

12. בענייננו, הוגשו לעיוני 10 גיליונות רישום פלילי "רגיל" של עדי התביעה שהינם שוטרים וכן 10 גיליונות משמעתיים בנוגע לאותם עדים. כלל הגיליונות סומנו על ידי בסימונים במ"ש 1-10 לפלטי הרישום הפלילי; ובהתאמה, במ"ש 1א'-10א' לגיליונות המשמעתיים.

ולאחר שעיינתי בגיליונות הרישום ובשים לב לאמור לעיל, אני מורה למאשימה להעביר לידי ב"כ הנאשם את פריט 1 בבמ"ש 1 א'; ואת פריט 1 בבמ"ש 2 א'.

שקלתי באם יש מקום לקבל את התיקים עצמם, אך ספק באם הם קיימים עדיין; ובכל מקרה סבורני כי הנתונים הקיימים בפלט מספיקים דיים לענייננו.

13. המאשימה תעביר לידי ב"כ הנאשם את הפרטים עד לתאריך 2.2.14; וכן תשמור ברשותה את הפלטים שסומנו על ידי.

14. המזכירות תשלח עותק מהחלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ"א שבט תשע"ד, 22 ינואר 2014, בהעדר הצדדים.